

Buffy Williams AS
Cadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

05 Mawrth 2026

Annwyl Buffy,

Ar y cyd â'r Ysgrifennydd Cabinet, ysgrifennais at y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg cyn ei gyfarfod ar 4 Chwefror. Roedd y llythyr hwnnw yn cynnwys pwynt gweithredu i ddarparu 'Rhagor o wybodaeth ynghylch asesiadau o fforddiadwyedd cynyddu gwariant benthyciadau myfyrwyr ar gyfradd uwch na Llywodraeth y DU a'r effaith y bydd hyn yn ei chael ar becynnau cymorth yn y dyfodol', a chynigiais roi sesiwn frifio technegol i'r Pwyllgor.

Gan fod amser y Pwyllgor yn gyfyngedig, cytunais i ddarparu nodyn ysgrifenedig. Mae'r nodyn sydd wedi ei atodi yn rhoi eglurhad o'r ddau brif fath o bwysau cyllidol sy'n effeithio ar system benthyciadau myfyrwyr Llywodraeth Cymru.

Os oes angen rhagor o wybodaeth arnoch, byddwn yn hapus i'w darparu.

Yn gywir,

Vikki Howells AS/MS
Y Gweinidog Addysg Bellach ac Uwch
Minister for Further and Higher Education

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Vikki.Howells@llyw.cymru
Correspondence.Vikki.Howells@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Briff Llywodraeth Cymru: Rheoli Cyllideb Benthyciadau Myfyrwyr – Pwysau AME ac RAB

Y cefndir

Cyfarfu'r pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg ar 4 Chwefror a chafwyd llythyr gan Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg a'r Gweinidog Addysg Bellach ac Uwch. Yn y llythyr o dan y pwynt gweithredu 'Rhagor o wybodaeth ynghylch asesiadau o fforddiadwyedd cynyddu gwariant benthyciadau myfyrwyr ar gyfradd uwch na Llywodraeth y DU a'r effaith y bydd hyn yn ei chael ar becynnau cymorth yn y dyfodol', cynigiodd y Gweinidog roi sesiwn frifio technegol i'r Pwyllgor.

Gan fod amser y Pwyllgor yn gyfyngedig, cytunodd y Gweinidog i ddarparu nodyn ysgrifenedig.

Mae'r briff hwn yn rhoi eglurhad o'r ddau brif fath o bwysau cyllidol sy'n effeithio ar system benthyciadau myfyrwyr Llywodraeth Cymru:

1. **Y rheolydd Gwariant a Reolir yn Flynyddol (AME) ar gyfanswm gwariant ar fenthyciadau myfyrwyr**, gan gynnwys benthyciadau cynhaliaeth a benthyciadau ffioedd; a
2. **Y tâl Cyfrifyddu a Chyllidebu Adnoddau (RAB)**, sy'n adlewyrchu cost hirdymor peidio ag ad-dalu benthyciadau ac y mae terfyn gwariant wedi'i glustnodi ar wahân yn berthnasol iddo.

Trosolwg o Reolyddion Cyllideb Benthyciadau Myfyrwyr

Mae Llywodraeth Cymru yn gweithredu ei system cyllid myfyrwyr o fewn dau reolydd gwahanol sy'n perthyn i Drysorlys EF:

Rheolydd AME (Terfyn ar Wariant Benthyciadau)

- Mae AME yn ariannu cost arian parod benthyciadau newydd i fyfyrwyr.
- Mae Trysorlys EF yn darparu sicrwydd AME ar y sail bod trefniadau cymorth i fyfyrwyr Cymru yn parhau i fod **yn gymaradwy yn fras** â'r rhai yn Lloegr.
- Os bydd gwariant ar fenthyciadau Cymru yn tyfu'n sylweddol gyflymach na'r gwariant cymharol yn Lloegr, gall Trysorlys EF ddod i'r casgliad nad yw'r system yn gymaradwy mwyach, gan osod cyfyngiadau ar sicrwydd AME yn y dyfodol ac yn ei gwneud yn ofynnol ariannu'r gwahaniaeth o gyllideb RDEL graidd Llywodraeth Cymru.

Rheolydd RAB (Amhariad/Terfyn Peidio ag Ad-dalu)

- Mae'r tâl RAB yn adlewyrchu'r gyfran o fenthyciadau newydd na ddisgwyllir iddynt gael eu had-dalu.

- Mae Cymru'n cael sicrwydd ar gyfer costau RAB nad ydynt yn arian parod gan Drysorlys EF, wedi'i gyfyngu i gyfran Barnett o'r tâl RAB a ragwelir ar gyfer Lloegr.
- Rhaid i unrhyw gostau RAB uwchlaw'r dyraniad hwnnw gael eu hariannu o **gyllideb RDEL graidd** Llywodraeth Cymru.

Mae'r ddau reolydd hyn yn gweithredu ochr yn ochr â'i gilydd. Mae torri'r naill neu'r llall ohonynt yn arwain at bwysau cyllidol uniongyrchol ar Lywodraeth Cymru.

Pwysau AME

Twf mewn Gwariant ar Fenthyciadau

Mae gwariant ar fenthyciadau wedi cynyddu'n gyson yng Nghymru oherwydd:

- Ers gweithredu argymhellion Diamond o 2018-19, mae cyfanswm y cymorth cynhaliaeth wedi bod yn cael ei uwchraddio yn unol â'r Cyflog Byw Cenedlaethol hyd at 2024/25, ac yn unol â chwyddiant y CPI ers 2025-26;
- Rhewi symiau a throthwyon grantiau cynhaliaeth, gan symud cyfran fwy o'r cymorth i fenthyciadau;
- Cynnydd mewn capiau ar ffioedd dysgu i fod yn gyfartal â ffioedd Lloegr;
- Model cynhaliaeth cynyddol sy'n cadw lefelau uwch o gymorth fesul myfyriwr o gymharu â Lloegr.

Mae'r newidiadau hyn yn golygu bod benthyciadau cynhaliaeth yng Nghymru wedi cynyddu'n gyflymach na benthyciadau cynhaliaeth yn Lloegr, lle nad yw'r benthyciadau hyn wedi cadw i fyny â chwyddiant. O ganlyniad, mae Cymru bellach yn gweithredu'n agos at y terfyn uchaf AME ymhlyg a bennir gan ei sefyllfa o gymharu â Lloegr.

Gwariant ar Grantiau

Fel y crybwyllir yn yr adran ar Dwf mewn Gwariant ar Fenthyciadau, mae symiau grantiau wedi'u pennu o 2018-19 i 2025-26, gyda chyfanswm y cynnydd mewn chwyddiant yn cael ei amsugno drwy gynyddu symiau benthyciadau yn unol â hynny.

- Bob blwyddyn, o dan y polisi cymorth presennol, mae llai o fyfyrwyr yn gymwys ar gyfer y lefelau grant uwch gan fod trothwyon incwm yn parhau i fod wedi'u rhewi.
- Ar gyfer 2026/27 rydym yn cymhwyso codiad chwyddiant o 2% yn seiliedig ar CPI i fenthyciadau cynhaliaeth ac i gymorth grantiau.
- Mae hyn yn helpu i reoli'r cynnydd mewn symiau benthyciadau, gan fod y cynnydd cyfan wedi'i gymhwyso i fenthyciadau a grantiau ill ddau ar gyfer 2026/27.

Pwysau RAB

Rhagolwg o'r Sefyllfa RAB

Mae modelu ar sail y model diweddaraf ar gyfer ad-daliadau ledled y DU yn dangos y gall tâl RAB Cymru ar gyfer 2025-26 godi i oddeutu £367m, sy'n fwy na'r gyllideb RAB sydd ar gael (a bennir gan gyfran Barnett o'r tâl RAB a ragwelir ar gyfer Lloegr).

Mae Trysorlys EF eisoes wedi awgrymu y gall fod yn ofynnol i Gymru dalu oddeutu £7.7m o hyn o'i chyllideb RDEL ei hun, yn amodol ar yr alldro terfynol.

Yr hyn sy'n achosi costau RAB i gynyddu

Mae torri'r rheolyddion cyllideb a ragwelir yn deillio o nifer o ffactorau:

- **Y model diweddaraf ar gyfer enillion ac ad-daliadau graddedigion:** Achos pwysicaf y cynnydd hwn yw symud i'r model gwell ar gyfer ad-daliadau graddedigion a rennir ledled y DU. Mae'r model newydd yn lleihau'n sylweddol ragamcanion o enillion graddedigion ac felly ad-daliadau.
- **Gwahaniaeth o ran polisi â Lloegr:** Mae Cymru yn cadw polisi ad-dalu Cynllun 2, tra bo Lloegr wedi symud i Gynllun 5 ar gyfer carfannau newydd (o fis Medi 2023 ymlaen). Mae gan Gynllun 5 drothwy incwm is ar gyfer dechrau gwneud ad-daliadau (sef £25,000 ar gyfer 2025-26, o gymharu â £28,470 ar gyfer Cynllun 2), yn ogystal â thymor ad-dalu hirach (40 mlynedd, o gymharu â 30 mlynedd ar gyfer Cynllun 2).
- **Twf yng ngwariant ar fenthyciadau:** Mae gwariant uwch ar fenthyciadau yn arwain yn uniongyrchol at gostau uwch nag a ddisgwyliar ar gyfer dileu benthyciadau.

Y Model Diweddaraf ar gyfer Ad-daliadau ac Effeithiau ar Fenthycwyr

Y Model Newydd ar gyfer Ad-dalu Benthyciadau Myfyrwyr

Mae Llywodraeth Cymru, yr Adran Addysg a gweinyddiaethau datganoledig eraill y DU wedi mabwysiadu model cyffredin ar gyfer enillion ac ad-daliadau graddedigion ledled y DU. Ymhlith y nodweddion allweddol y mae:

- Rhagdybiaethau wedi'u diweddarau ynghylch twf mewn enillion gwirioneddol;
- Dosbarthiadau incwm graddedigion wedi'u hadnewyddu;
- Y data diweddaraf ar gyflogaeth ac ymddygiadau o ran ad-dalu.

Rhoddodd yr Adran Addysg y model diweddaraf ar waith am y tro cyntaf yn 2020, a dechreuodd Llywodraeth Cymru drosglwyddo i agweddau ar y model newydd o 2021 ymlaen, gan fod y model wedi cael ei ddatblygu i alluogi Llywodraeth Cymru a'r Gweinyddiaethau Datganoledig eraill i'w ddefnyddio. Roedd model llawn o'r dechrau i'r diwedd ar gael i'w brofi gan Lywodraeth Cymru yng ngwanwyn 2025. Yn dilyn

profion llawn a sicrhau ansawdd, cymeradwywyd y model newydd llawn i'w ddefnyddio ar gyfer cyfrifon Llywodraeth Cymru a ffurflenni AME 25-26. Mae'r amseriad hwn yn unol â Gweinyddiaethau Datganoledig eraill y DU.

Mae symud i'r model newydd wedi arwain at gynnydd sylweddol yn y tâl RAB, o ganlyniad i ddefnyddio ffynhonnell ddata newydd fel sail ar gyfer twf enillion a'r effaith y mae hynny'n ei chael ar lefelau ad-dalu. Mae effaith debyg wedi dod i'r amlwg yng Ngweinyddiaethau Datganoledig eraill y DU.

Effaith Gyfunol Cyfyngiadau AME ac RAB

Mae rhyngweithio rhwng y ddau reolydd bellach yn creu pwysau dwbl:

- **Cyfyngiad AME:** Mae Cymru'n agos at derfyn y sicrwydd AME y gellir ei gyfiawnhau o dan yr egwyddor cymaradwyedd.
- **Cyfyngiad RAB:** Mae'r modelu diweddaraf yn cynyddu'n sylweddol y gost amcangyfrifedig o beidio ag ad-dalu, gan fynd yn uwch na'r gyllideb RAB wedi'i glustnodi.

Gyda'i gilydd, mae'r rhain yn creu sefyllfa fwy heriol o ran fforddiadwyedd nag mewn blynyddoedd blaenorol. Mae hyd yn oed cynnydd pellach bach mewn gwariant ar fenthyciadau neu wahaniaeth fach oddi wrth bolisi ad-dalu Lloegr yn debygol o fod yn anghynaliadwy o dan reolyddion Trysorlys EF.

Risgiau ac Ystyriaethau Allweddol ar gyfer Aelodau'r Senedd

- **Risg gyllidol:** Gallai gorwariant yn y dyfodol roi pwysau cylchol ar gyllideb RDEL.
- **Risg weithredol:** Mae rheolau ad-dalu sy'n wahanol i'w gilydd yn peri heriau i CThEF a'r Cwmni Benthyciadau i Fyfirwyr o ran dichonoldeb a chostau.
- **Cydluniant polisi:** Rhaid i unrhyw addasiadau i strwythurau cynhaliaeth neu ad-dalu ystyried cyfranogiad, tegwch a chymaradwyedd.
- **Amseru:** Mae diweddariadau sylweddol i fodelau'n cyd-daro â chyfnodau cyfyngedig o ran llunio polisiâu cyn yr etholiad.

Y Camau Nesaf

Mae swyddogion yn parhau i asesu opsiynau ar gyfer gwella fforddiadwyedd wrth gynnal tegwch a chydlyniant polisi. Bydd mynd i'r afael â'r materion a nodir yn y papur hwn yn rhan greiddiol o ymateb Llywodraeth Cymru i **Dyfodol addysg drydyddol yng Nghymru: pum her a galwad am gyflwyniadau**¹.

Enw cyswllt

- Am ragor o wybodaeth, gall swyddogion yn yr Is-adran Strategaeth a Chyllid ddarparu dadansoddiad technegol neu friffio ychwanegol yn ôl yr angen.

¹ [Dyfodol addysg drydyddol yng Nghymru: pum her a galwad am gyflwyniadau | LLYW.CYMRU](#)